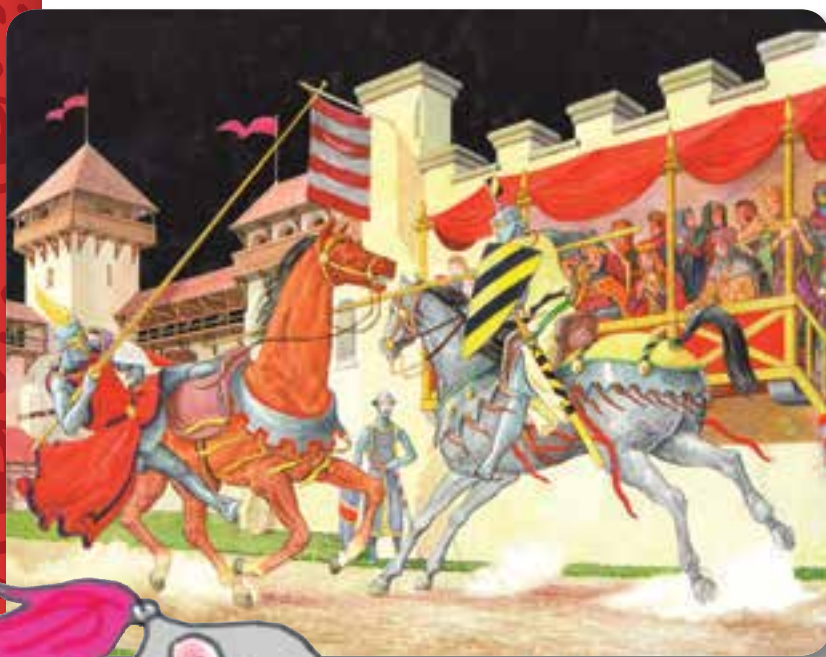

Nagy Lajos király

Az Emese álmában megjövendölt fénnel áradó folyó, a Turul vagy Árpád uralkodóház 300 év alatt 23 királyt adott a magyaroknak, 13 szentet és 4 boldogot a Jézus útját kereső világnak. 1301-ben a Turul nemzetség fiúágon kihalt. A korona nem, az Árpádok vére azonban leányágon is öröklődött tovább. Skóciai Margit révén benne van a mai angol királynőben, Erzsébetben, és IV. Béla révén ott csörgedezett Nagy Lajos királyunk ereiben is.

● Árpád-sáv és lilium

Lajos apja Károly Róbert, az első Anjou-házi magyar király. Anyja Łokietek Erzsébet, lengyel hercegnő. Címerében a francia Anjou-liliumok mellett ott vannak az Árpád-sávok is, hiszen mindkét szülője Árpád-házi sarj volt. A családfán felfele lépegetve kiderül, hogy Lajos apai ágon szépunokája, anyai ágon ükunokája volt IV. Béla királynak. Ma ez hihetetlennek tűnik, de akkoriban a királyi családokban gyakori volt a rokonházasság.

Lajos 1326-ban született Visegrád várában. Gondos neveléssel készítették fel az uralkodásra. A magyar nyelven kívül – amelynek ismeretét apja megkövetelte gyermekeitől, sőt leendő menyétől is – Lajos beszélt franciául, latinul, olaszul és németül. Két pap a hittudományt és a hét szabad művészetet (nyelvtan, érvelés, szónoklattan, számtan, mértan, csillagászat, zene) tanította neki. Három vitéz pedig a hét lovagi készségre oktatta: lovaglás, úszás, nyilazás, vívás, vadászat, ostáblázás (sakk), verselés. Bizony! A lovagok nemcsak a gyakorlótéren, hanem a sakkasztalán, sőt még versfaragásban is megmérkőztek.

Tízévesen vonult először hadba: a magyar és lengyel csapatokat vezette a Habsburgok ellen. 16 éves volt, amikor édesapja, Károly Róbert halála után királlyá koronázták. Az ifjú király első útja Nagyváradra vezetett. Szent László sírjánál fogadalmat tett, hogy követi nagy elődjét, a lovagi eszmények szerint uralkodik, és ha kell, vérét ontja országa javáért.

● Nagy Lajos, a lovagkirály

I. Lajost méltán nevezik nagynak is, lovagkirálynak is. Tehetséges hadvezér és vitéz katona volt, aki a bátorság és a becsület páncéljában küzdött-ragyogott seregei élén.

40 éves uralkodása alatt mindössze három évben nem viselt hadat. Győztes csatáinak, kemény és elvszerű külpolitikájának köszönhetően a Magyar Királyság ismét európai nagyhatalom, archiregnum, azaz főkirályság lett. Nagy Lajos Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodomeria, Kunország és Bolgárország királya, Salerno fejedelme, Havasalföld ura volt.

Milyen jelképeket egyesít Nagy Lajos címere?

Oh nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka;
Magyar tenger vizében húnyt el
Éjszak, kelet s dél hullócsillaga.
Petőfi Sándor

A magyar archiregnum valójában impérium, annyi tartomány, ország, hódoltság övezi ifjú urunk magyar címerpajzsát.

Passuth László

● Nápolyi Johanna

A fél Itáliára kiterjedő Nápolyi Királyságban is az Anjou-ház uralkodott. A trónörökös Johanna férje Lajos öccse, András volt. Lajos 5 tonna aranyat és 6 tonna ezüstöt fizetett azért, hogy Johanna mellett öccsét is Nápoly királyává koronázzák, de Johanna megfojtatta férjét.

A nápolyi hadjáratokkal öccse meggyilkolását bosszulta meg Lajos. Tehetséges hadvezére, Lackfi István, nagyerejű hőse, Toldi Miklós és maga Lajos király többször is elfoglalta Nápolyt és a környező itáliai városállamokat. Végül békét kötöttek: Johannát arra kényszerítették, hogy 300 000 aranyforintot fizessen a magyaroknak, és a pápai ítélőszék előtt bizonyítsa ártatlanságát férje halálában. Lajosnak nem Johanna pénze kellett, a hadisarcról lemondott, de az igazságról nem: 1382-ben Johannát magyar összeesküvők gyilkolták meg.

Az Úr segítségével és Lackfi István vezérletével a magyarok oly csodás győzelmeket arattak, hogy hús vagy nem sokkal több magyar legyőzött, és veszteség nélkül elfogott hatszáz ellenséges fegyverest.

Névtelen Minorita szerzetes

A világ ura a magyar fegyvertől békeszót koldula

Nagy Lajos térdre kényszerítette a gazdag és erős Velencét, visszavette tőle Horvátországot és Dalmáciát.

Mindössze 18 éves volt, amikor megfizetett apja posadai vereségéért. 1330-ban Basarab, havasalföldi vajda becsapta Lajos apját, Károly Róbertet. 1344-ben Basarab fia, Sándor vajda Brassó városában Lajos lába elé borulva fogadott hűséget neki.

Moldva felől a tatárok fenyegették az országot. Lajos Lackfi Endrét küldte ellenük, aki a székely seregekkel 1345-ben háromnapos, véres ütközetben legyőzte a tatárokat.

A legenda szerint e csatában égi segítséget is kaptak a magyarok. Vajon kitől?

Lengyelország népe másodízben térdelt Nagy Lajos elébe... 1370-ben a lengyelek kérésére követte a trónon anyai nagybátyját, Łokietek Kázmért. Krakóban Ludwik Węgierski, azaz Magyar Lajos néven lengyel királlyá koronázták, de helyette édesanyja, Erzsébet kormányzott. Ő nem volt népszerű, viszont Lajos leánya, Hedvig a lengyelek legszeretettebb királynője lett. Jadwiga néven szentté avatták.

Külföldön háború, otthon béke

Lajos király nem csatázhatott volna 37 éven át, közel és távol, mind a négy égtáj irányába, ha nincs erős, gazdag hátszaga, kitűnően szervezett hadserege, hűséges és tehetséges vezérkara. De példát mindenben, mindenkinek maga mutatott, ő pedig eszményként Szent Lászlót követte.

Idegenajkú vezéreit az ellenség néha le tudta kenye-rezni, de a király mindig tiszta, egyenes maradt. Zsoldosai néha raboltak, kegyetlenkedtek, de Lajos kemény büntetéssel bírta rá őket, hogy magyar katonához méltóan viselkedjenek.

Átmenő útjukban ne ártsanak, gyalázatos cselekedetük rossz hírével be ne szennyezzék az ő nevét s méltóságos és tisztelt országát.

I. Lajos parancsa katonáinak

A magyar a harcban bátor, a legyőzött ellenséggel szemben emberséges.

Egy nyugati krónikás

A külföldön vívott harcok sok pénzt emésztettek fel, de az országot nem pusztították. Rend és béke uralkodott. 1351-ben Nagy Lajos király megerősítette II. András törvénykönyvét, az Aranybullát. A falvak, városok békében fejlődtek, védelmet, kiváltságokat kaptak. Ekkoriban jelentek meg a céhek. Várak, gótikus templomok egész sora épült, köztük a kolozsvári Szent

Mihály-templom vagy Diósgyőr vára Közép-Európa legnagyobb lovagtermével, melynek alapterülete 380 m².

Látogatta Pécsét, hol a tudománynak Lajos gyújta mécset...

A pécsi egyetemet Nagy Lajos király alapította 1367-ben. Támogatásával írta meg Kálti Márk a Képes Krónikát, alkották meg a Kolozsvári-testvérek Sárkányölő Szent György szobrát.

Utolsó éveiben a Turul nemzetség szellemi örökösei, a pálos szerzetesek között élt. Imával folytatta azt, amit negyven évnyi uralkodása alatt karddal és törvényekkel valósított meg: a magyarság felemelését.

Nagy Lajosra is érdemes, amit Arany János Toldi Miklósról írt:

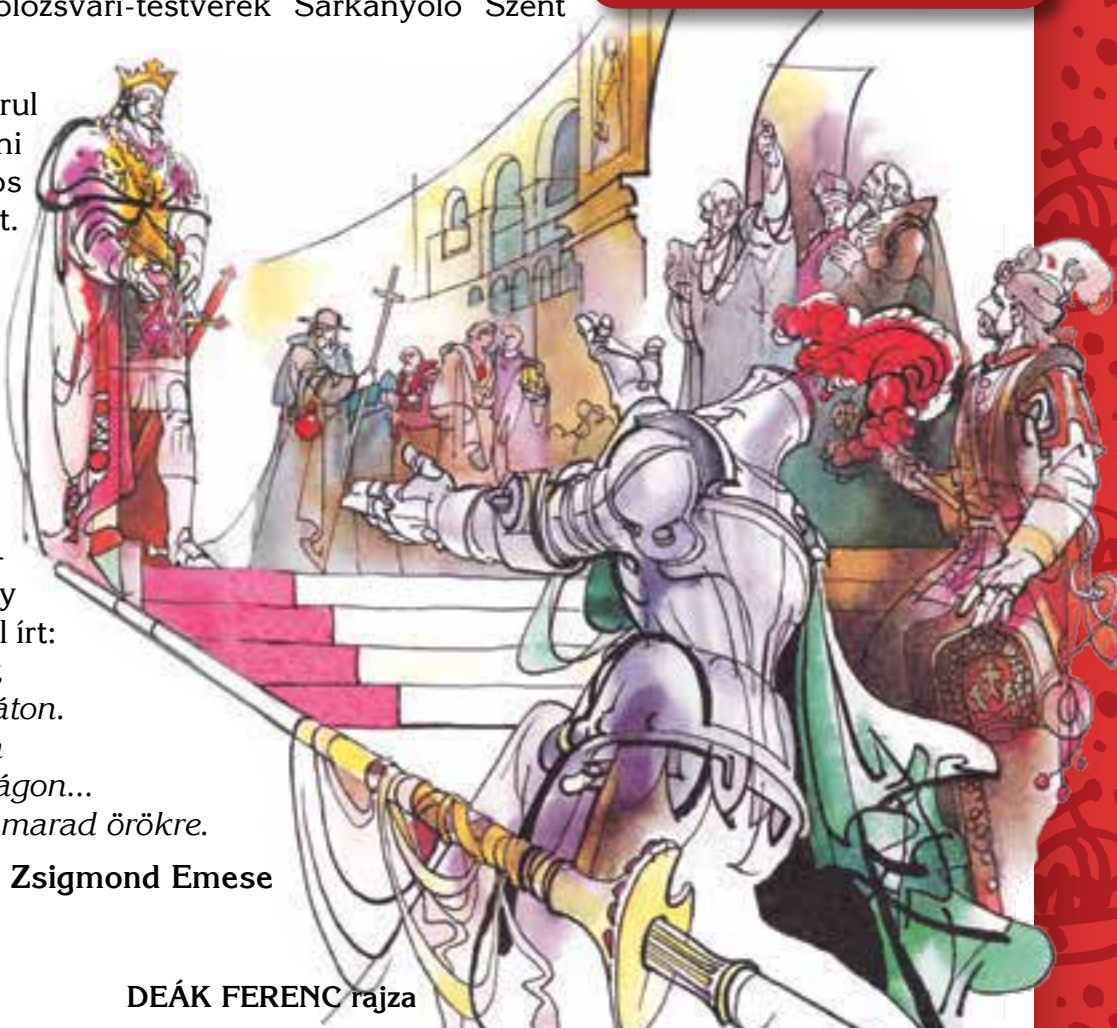
*Ez volt ám az ember,
ha kellett a gáton.*

*Nem terem ma párja
hetedhét országon...*

Dicső híre-neve fennmarad örökre.

Zsigmond Emese

DEÁK FERENC rajza

Mivel, kivel vívja három nagy küzdelmét Toldi?

- **Februári megfejtések:** A Bánk bán című opera zeneszerzője Erkel Ferenc. Szent Erzsébet kötényében a kenyerek rózsává változtak, a férje ágyába fektetett leprásban az Erzsébetet vádoló rokonok a szenvedő Jézust látták meg, halálától máig csodás gyógyulások, imameghallgatások fűződnek nevéhez. II. András serege az ősi turáni harcmódot használta, amikor menekülést színlelt, majd hirtelen visszafordulva bekerítette, és legyőzte az osztrákokat.

- **Nyertesek:** Albert László és Mezei Dániel, Kolozsvár; Sándor Lilla, Székelyudvarhely; a gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Iskola IV. A osztálya.

